

Évközi 19. vasárnap

Zsid 11,1-2.8-19

„Csak egy áldozatot mutatott be a bűnökért...”

¹A hit a remélt dolgok biztosítója, a nem látható dolgok bizonyítója.
²Őseink ebből merítették bizonyosságát. [...] ⁸Ábrahám hitből engedelmeskedett a hívásnak, hogy költözzék arra a vidékre, amelyet örökségül kellett kapnia. Elindult anélkül, hogy tudta volna, hová megy. ⁹Hitel telepedett le az ígéret földjére, idegen országban, és sátorban lakott Izsákkal és Jákobbal, akik ugyanazt az ígéretet örökölték. ¹⁰Várta ugyanis azt a szilárd alapokon nyugvó várost, amelyet majd az Isten tervez és épít. ¹¹Sára is a hitében kapta az erőt, hogy előrehaladott kora ellenére anya lehessen, mert hűségeseznek tartotta azt, aki az ígéretet tette. ¹²Ezért ettől az egytől, noha már nem volt fiatal, annyian származnak, mint az égen a csillag vagy mint a tengerpart megszámlálhatatlan fövenye. ¹³Mind hitben hunytak el, de anélkül, hogy az ígéret teljesedését megérték volna; csak messziről látták és üdvözölték, elismerve, hogy vándorok és jövevények a földön. ¹⁴Akik így beszélnek, megvallják, hogy hazát keresnek. ¹⁵Ha arra a földre gondoltak volna, ahonnan kijöttek, lett volna alkalmuk a visszatérésre. ¹⁶De egy jobb haza után vágyódtak, a mennyei után. Ezért az Isten sem szégyelli, hogy Istenüknek hívják, hiszen hazát készített nekik. ¹⁷Ábrahám hittel áldozta fel Izsákot, amikor az Isten próbára tette. Készen volt rá, hogy feláldozza egyszülöttét, ő, aki ígéretképpen kapta, ¹⁸és hallotta: „Izsák által lesznek utódaid.” ¹⁹Biztosra vette, hogy Isten képes a halottakat is feltámasztani. Ezért vissza is kapta mintegy előképül.

A hagyomány szerint Pál apostol a Zsidóknak írt levél szerzője, de számos más nézetet is ismerünk: pl. Alexandriai Szent Kelemen (†215 után) – Pantainosz kikeresztelkedett zsidóra hivatkozva – azt gondolta, hogy a levelet Pál írta héberül, és Lukács fordította görögre. Origenész (†254) már kételkedett a páli szerzőségben, s úgy vélte, hogy Lukács vagy Római Szent Kelemen lehetett a levél írója. Tertullianus (†225 körül) Barnabás apostoltól származtatta. 1516-ban Rotterdami Erasmus volt az első, aki – anélkül, hogy a levél kánoniságát vitatta volna – tagadta a páli szerzőséget. Elképzelhető hogy a levél szerzője Apolló, címzettjei pedig a Jeruzsálemi Templomnak a zsidó háború (66–70) után lelki krízisbe került papjai. Ez megmagyarázná egyedülállóan sok kultikus utalását. Jézus Krisztust sehol másutt nem hasonlít

ják Melkizedekhez. Általános nézet szerint egy homília írott szövegét tartjuk a kezünkben, amelynek a végére levélszerű zárlatot illesztettek.

A szerző és a címzettek egyaránt a jeruzsálemi bűnbánati liturgia élményének hatása alatt állnak, annak szimbolikus jelentéséről szól ez a szakasz. Érvéleése teljes egészében a szertartási részletekhez kötődik, amelyekben a bűnért való áldozat elégtelenségét hangsúlyozza a szerző. Az engesztelő áldozatot az akaratlanul elkövetett bűnökért mutatják be (Szám 15,22–26; Lev 4). A nem véletlenül elkövetett bűnökért is lehet áldozatot bemutatni, de csak akkor, ha az meggondolatlanságból történt, és nem volt teljesen szándékolt. Kiemelkedő fontossággal bírt az, amelyet engesztelés napján (Jom Kippur) a főpap mutatott be az egész népért, de – hogy maga is tiszta legyen – előbb önmagáért mutatott be engesztelési áldozatot, és csak utána a népért. A bűn ugyanis megszakítja a kapcsolatot Istennel – ezt szerették volna az áldozat által helyreállítani. Az engesztelésnap áldozatot évenként ismételték, és ezzel bizonyították, hogy nem igazán tökéletes. A levél szimbolikusan Jézus Krisztust nevezi főpapnak, mégpedig örök, legtisztább főpapnak, akinek elegendő egyetlen áldozatot, a keresztáldozatot bemutatni a bűnök eltörléséért. Ezt az áldozatot nem kell ismételni, mert tökéletes.

Az elképzelés mögött az a nézet áll, hogy minden bűn Isten kozmikus rendje, jelen esetben erkölcsi rendje elleni merénylet. Véglegesen elszakítja az embert Istentől, összezavarja az emberek közötti rendet és kapcsolatrendszert. Ahhoz, hogy a bűn hatását megszüntessük, helyre kell állítani az isteni rendet és a kapcsolatot Istennel, ez azonban csak akkor lehetséges, ha Isten megbocsát, és visszaállítja a rendet Isten – ember és ember – ember között. Az ember ezt a megbocsátást szeretné előmozdítani az áldozattal. A levél szerzője ellenmondást lát a dologi áldozat és a lelki történés között. Szerinte csak lelki történés állíthatja helyre a kapcsolatot Isten és ember között: bakok és tulkok vére nem helyettesítheti a megtérést. A kereszténység felől egyszerűen lefizetésnek minősül az effajta áldozati szemlélet.

Érdeemes odafigyelni a bűn kozmikus hatását is figyelembevevő tágabb szemléletmódra, ami hiányzik a mai gondolkodásból. Úgy gondoljuk, legfeljebb fizetünk, ha valaki ellen valami vétket elkövettünk, az Istentől pedig öntudatosan azt követeljük, bocsásson meg akkor is, ha nem kérjük. Néhányan még cinikusan azt is megjegyzik, „hiszen ez a dolga”. A bűnszemlélet elsőkélyedése vezet oda, hogy fel sem akarjuk mérni, hogy egy személyes bűn micsoda rombolást végez az emberek között, és milyen végérvényesen megrontja az Isten–ember kapcsolatot. Az Isten rendje tökéletes, az emberé tökéletlen. A bűnös ember bűnös rendekkel kísérletezik, ami nem vezet el a bűnbánathoz, inkább a bűn eltussolásához.